

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Hur en för tidig avvänjning påverkar kattens beteende

Mia Petersson

Självständigt arbete i veterinärmedicin, 15 hp

Veterinärprogrammet, examensarbete för kandidatexamen Nr. 2014:63

Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap

Uppsala 2014

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Hur en för tidig avvänjning påverkar kattens beteende

How a premature separation affects the behaviour of the cat

Mia Petersson

Handledare:

Maria Andersson, SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Examinator:

Eva Tydén, SLU, Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap

Omfattning: 15 hp

Kurstitel: Självständigt arbete i veterinärmedicin

Kurskod: EX0700

Program: Veterinärprogrammet

Nivå: Grund, G2E

Utgivningsort: SLU Uppsala

Utgivningsår: 2014

Omslagsbild: Mia Petersson

Serienamn, delnr: Veterinärprogrammet, examensarbete för kandidatexamen Nr. 2014: 63
Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU

On-line publicering: <http://epsilon.slu.se>

Nyckelord: beteende, katt, avvänjning, problem, modersbeteende, separation, stereotypi

Key words: behaviour, feline, maternal behaviour, stereotypies, weaning, problem

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	1
Summary	2
Inledning.....	3
Material och metoder.....	3
Litteraturöversikt.....	3
Allmänt om beteendestörningar efter tidig avvänjning	3
Beteendestörningar hos katt efter tidig avvänjning	5
Beteende beroende på ålder vid avvänjning	5
Diskussion	6
Hur uppkommer vissa specifika störningar?	7
Andra problem vid tidig avvänjning?.....	7
Vad kan man göra?.....	8
Referenslista	9

SAMMANFATTNING

Enligt svensk lag måste alla katter vara minst 12 veckor vid försäljning. I bl.a. Storbritannien kan kattungar dock säljas vid 8 veckors ålder. Med utgångspunkt från detta har jag ställt upp de två frågeställningarna ”hur påverkas kattens beteende om avvänjningen från modern sker före 12 veckors ålder”, och ”vilka problem kan man som djurägare få med sin katt om den avvänjs för tidigt”.

Med begreppet beteendeproblem menas beteenden som anses oacceptabla av djurägaren, som ”wool-sucking” eller överdriven vokalisering. Allvarlighetsgraden på beteendeproblemen blir större ju tidigare avvänjningen sker. Vid en tidig separation från föräldradyren uppvisar avkomman inte ett korrekt modersbeteende när de får ungar. Handmatade djur får ingen prägling alls på föräldrarnas beteende vilket kan ha en stor påverkan på beteendet senare i livet.

En naturlig avvänjning sker gradvis. Hos våra kommersiella djur är detta inte fallet och det ger en ökad risk för uppkomsten av stereotypa beteenden som gallerbitning hos möss eller ”belly-nosing” hos griskultingar. Stereotypa beteenden baseras på naturliga beteenden som djuret inte kan på utlopp för. Kattungar som tas tidigt löper en större risk att utveckla ”wool-sucking”, vilket är ett beteende som härstammar från behovet att dia. De vanligaste beteendeproblemen hos katt är aggression och olämplig elimination.

I ett försök visades att katter som avvänjs vid 6 veckors ålder är mer rädda, aggressiva och misstänksamma mot andra katter och människor, medan katter som avvänjs vid 12 veckors ålder visar minst rädsla i nya situationer och relaterar lättast till både katter och människor. Avvänjningen bör därför inte ske före 12 veckors ålder. En ide som bör implementeras i kattuppfödningen är att separera kattungen från modern under korta perioder innan avvänjningen, då detta ger en mer stresstålig och välbalanserad katt.

SUMMARY

According to Swedish law all cats have to be at least 12 weeks old in order to be sold. However, in other countries such as Great Britain and Australia it is legal to sell kittens at 8 weeks of age. With this in mind I have decided to address two questions: “how is the behaviour of the cat affected by an early weaning from the mother” and “what problems can the owner see if the cat is weaned too early”.

The term “behavioural problem” is used to describe behaviours that are deemed unacceptable by the owner, for example wool-sucking or excessive vocalization. Earlier weaned animals have more serious behavioural problems than those weaned at a later stage. An early separation means that the animal doesn’t express a correct maternal behaviour when they themselves have offspring. Hand-raised animals get no socialization at all from their parents, which is noticeable in their behaviour later in life.

A natural weaning process takes place gradually. With our commercial animals this is not the case, and this results in an increased risk of the animal developing stereotypic behaviours, like bar-biting in rodents or belly-nosing in piglets. Stereotypic behaviours are based on natural behaviours that the animal is unable to express for one reason or the other. For example kittens weaned too early risk developing wool-sucking behaviour which stems from the need to suckle. The most common behavioural problems in cats are aggression and inappropriate elimination.

In one study it was shown that cats weaned at 6 weeks of age are more afraid, aggressive and suspicious towards other cats and people, while cats weaned at 12 weeks of age showed the least fear in new situations and related more easily to both cats and people. Therefore, the weaning of kittens should not occur before 12 weeks of age. If the kitten is separated from the mother for short periods of time before the weaning the cat will become better well balanced and more able to handle stress, which is why this should be implemented by cat breeders.

INLEDNING

Enligt Svensk lag måste alla katter vara minst 12 veckor vid försäljning (SJVFS 2008:5). Lagen säger också att kattungarna inte får lämna uppfödaren innan dess om inte särskilda skäl föreligger och att de inte får skiljas från modern annat än temporärt

I Storbritannien och andra engelsktalande länder som Australien får man sälja kattungar vid 8 veckors ålder (pets4homes.co.uk, tradingpost.com.au), även om vissa organisationer och hemsidor rekommenderar att man väntar tills katten är minst 10 veckor gammal (www.cat-world.com.au/adopting-a-kitten-or-cat). Regeln om 8 veckor är modellerat efter vilken ålder hundar säljs vid, vilket tyder på att det inte gjorts så mycket forskning på katter, alternativt att forskningen ignoreras.

Med utgång från detta har jag ställt upp två frågeställningar:

- Hur påverkas kattens beteende om avvänjningen/separeringen från modern och kullkamrater sker före 12 veckors ålder?
- Vilka problem kan man som djurägare få med sin katt om den avvänjs för tidigt?

MATERIAL OCH METODER

Jag har använt mig av databaserna: SLU-bibliotekets söktjänst Primo, ”Web of Science”, ”Google Scholar” samt ”ScienceDirect” när jag sökt efter artiklar. Sökorden jag använt mig av är: cat, feline, kitten, behavio*, ”maternal deprivation”, stereotyp*, ”problem behavio*”. Jag har även använt mig av referenslistorna i artiklarna jag hittat när jag gjort mina sökningar.

LITTERATURÖVERSIKT

Allmänt om beteendestörningar efter tidig avvänjning

Begreppet ”beteendeproblem” används för att beskriva alla beteenden som anses oacceptabla av djurägaren som uppvisas av djuret (Amat et al., 2009). Detta kan vara aggression, olämplig elimination, och olika former av stereotypa beteenden.

En tidig separation från föräldradyren som inte stämmer överens med de naturliga förhållandena gör att honorna inte får uppleva tillräckligt med modersbeteende från sina mödrar, vilket i sin tur kan leda till att de inte uppvisar ett korrekt modersbeteende när de får avkomor (Latham och Mason, 2008).

Handmatade djur upplever inte samma föräldrabetenden som djur uppfödda av modern, även om människorna som föder upp ungarna försöker efterlikna föräldrarnas naturliga beteende (Kreger et al., 2004). Detta kan ha en påverkan på beteendet senare i livet då de inte präglas på föräldrarnas beteende, till exempel genom att ungarna spenderar mer eller mindre tid på vissa beteenden jämfört med djur som vuxit upp med modern (Kreger et al., 2004)

Enligt Latham och Mason (2008) finns det ett antal försöksresultat som indikerar att allvarlighetsgraden på beteendeproblemen blir större ju tidigare avvänjningen sker. Ett exempel på detta är att griskulingar som tas tidigare från suggan utför mer ”belly-nosing” än

kultingar som tas senare (Weary et al. 1999). Studier på laboratoriemöss har i likhet visat att möss som avvänjs vid 17 dagar utför mer gallerbitande än möss som avvänjs vid standardåldern 20-21 dagar (Würbel och Stauffacher, 1997). Tillika har det länge funnits anekdotiska rapporter om att kattungar som tas för tidigt från sina mödrar löper en större risk att utveckla ”wool-sucking” än de som tas senare (Moon-Fanelli, 2005)

En naturlig avvänjning sker gradvis. Det är inte är fallet hos våra kommersiella djur, vilket tros påverka uppkomsten av stereotypa beteenden (Jeppesen et al., 2000). Enligt Jeppesen et al. (2000) sågs fler stereotypier hos minkar som avvänjdes vid 6 veckor jämfört med minkar som avvänjdes vid 10 veckor. Enligt Waters et al. (2002) löper föl som placeras i box efter avvänjning en betydligt större risk att utveckla stereotypa beteenden som vävning och krubbitning jämfört med föl som placeras i hage vid avvänjningen. Enligt Apter och Householder (1996) så ger en gradvis avvänjning från modern föl som uppvisar mindre stress än de som blivit abrupt avvänjda. Hayley et al. visar i en studie från 2005 att kalvar som avvänjs i två steg genom att diandet hindras under en period innan separeringen är lugnare och går betydligt kortare sträckor efter separeringen jämfört med kalvar som fått dia fram tills separeringen.

I många fall påverkar avvänjningen en snabb uppkomst av stereotypa beteenden vilka kan baseras på: naturliga moder/unge beteenden, flykt- eller utforskningsbeteenden, eller ett tidigt uttryck av normala vuxna beteenden (Mason, 1991). Ullsugningsbeteendet (wool-sucking) som kan ses hos våra tamkatter, speciellt hos Siameseraser, tros härstamma från motivationen att dia (Mackie, 2001). Det finns dock inga vetenskapliga bevis för detta (Mackie, 2001). Andra stereotypa beteenden ser ut att härstamma från flyktbeteendet, antingen för att komma bort från en otrevlig omgivning eller för att ta sig till en trevlig omgivning eller ett trevligt stimulus (Latham och Mason, 2008). Enligt Fraser (1978) kan en tidig avvänjning leda till ökad aggression och sämre social förmåga hos grisar. Hos möss kan en tidig avvänjning ge ökad aggression och sämre modersbeteende (Kikusui et al., 2005). En ökad rädsla är enligt Latham och Mason (2008) ett beteende hos maternellt depriverade djur som potentiellt kan bidra till uppkomsten av stereotypa beteenden, till exempel genom att öka flyktmotivationen i aversiva situationer.

Enligt Latham och Mason (2008) kan en förlust av modern ge förändringar i temperament eller stresskänslighet som påverkar djurets beteendesvar mot stressorer under hela livet, eller skapa neurala förändringar som gör djuret mer benäget att utföra problembeteenden (olämpliga repetitiva beteenden). Latham och Mason (2008) menar också att det inte är en ”allt-eller-ingen” princip, men att en tidig avsaknad av modern ger en ökad prevalens av stereotypier och andra beteendeproblem, som fjäderplockning hos fjäderfä och ett repetitivt vankande hos mink, även om inget annat skiljer sig åt i miljön.

Latham och Mason (2008) skriver att förlusten av modern kan ha långtgående effekter på välfärden genom att orsaka förändringar i beteenden och stress-känslighet som håller i sig hela livet. Den ökade aggressiviteten, oroligheten och sociala anomalier som uppvisas av maternellt berövade djur kan mycket väl påverka hur djuren upplever sin omgivning, och därigenom sannolikheten att de börjar utföra stereotypa beteenden (Latham och Mason 2008).

Beteendestörningar hos katt efter tidig avvänjning

Shore (2005) har funnit att beteendeproblem hos katter är anledningen till att över en tredjedel av omplaceringar av övergivna katter misslyckas. Det är också ett problem från en folkhälso-synpunkt då aggression mot människor, trots en liten andel, förekommer och kan ge fysiska och psykiska skador hos utsatta människor (August, 1995).

Det vanligaste beteendeproblemet hos katt är enligt Amat et al. (2009) aggression (47%), följt av olämplig elimination (urin och/eller feces) (39%), tvångsmässigt beteende (3,5%), överdriven vokalisering (2,5%) och rädslor och fobier (2,5%). Andra studier som till exempel Neilson (2004) visar dock på att olämplig eliminering är det största beteendeproblemet hos våra tamkatter. Neilson visar i en annan studie från 2003 att en anledning till den olämpliga eliminationen kan vara oro och stress. Resultaten från studien som Amat et al (2009) genomförde tyder på att kattens inköpsställe påverkar hur ofta beteendeproblem uppkommer, då katter köpta från djuraffärer oftare uppvisar beteendeproblem jämfört med katter köpta från andra ställen. Det är troligt att detta bland annat beror på att en tidig avvänjning kan ha långtgående effekter på beteendet (Amat et al, 2009). Overall (1994) ger som exempel att tidigt avvänjda kattungar kan ha svårt att kontrollera styrkan i sina bett vid lek. Resultat hos råttor tyder även på att moderns slickande av ungar har en positiv effekt på stresshanteringen, då ungar som slickats intensivt efter födseln är bättre på att justera stressresponsen efter stressorn jämfört med ungar som utsätts för mindre slickning (Champagne et al, 2003).

Ett annat beteendeproblem som är vanligt på raser av siamesisk typ är ”pica” som definieras som konsumtionen av icke näringsrika ämnen (Bradshaw et al., 1997). Enligt Houpt och Wolski (1982) involverar fall av pica hos katt oftast förtäring av ull, men katten kan gå vidare till andra material. Det vanligaste materialet som katter suger på är ull (93% av fallen), följt av bomull (64%) och syntetiska tyger (53%) (Bradshaw et al., 1997). Enligt Bradshaw et al. (1997) är bomull det material som oftast förtärs (52%). Infantila beteenden som detta tros vara länkade till en för tidig avvänjning (O’Farrel och Neville, 1994).

Beteende beroende på ålder vid avvänjning

Vid ett mycket gammalt försök separerades kattungar från modern vid 2 (Grupp I), 6 (Grupp II), eller 12 veckors ålder (Grupp III) och deras beteende jämfördes sedan i en serie test när de nått en vuxen ålder (Seitz, 1959). Enligt försöket ”gråt” kattungarna som separerades från modern vid 2 veckors ålder intensivt i en vecka eller längre, medan separering från modern vid 6 veckors ålder gav sporadisk ”gråt” och separering vid 12 veckors ålder inte gav några indikationer alls på separations-trauma. I försöket var katterna från Grupp I mest planlöst aktiva och visade minst andel målmedvetna rörelser genom hela livet. De var även mest nervösa i nya situationer, mest påverkade av intensiv stimulering och långsammast att återhämta sig från denna, långsammast att lära sig nya saker, persistentast men också mest oorganiserade i sina försök att få mat när de var hungriga och frustrerade, och mest aggressiva men minst framgångsrika när de fick slåss om maten med en annan katt från en annan grupp. Genom hela livet var katterna från Grupp I enligt Seitz (1959) mest rädda, aggressiva och misstänksamma mot andra katter och mot människor. Författaren anser att fynden i studien

kan korreleras till en utvecklingsprincip inom embryologin som säger att ju tidigare i utvecklingen ett trauma sker ju större andel strukturer påverkas av det.

Djuren i Grupp III visade den största andelen målmedveten rörelse i förhållande till planlös aktivitet under hela livet (Seitz, 1959). De visade också minst rädsla i nya situationer och de relaterade lättast till både andra katter och människor, och tros ha uppskattat möjligheterna till kontakt med människor under försöken. Katterna i Grupp III var mer benägna att undersöka och experimentera och visade i allmänhet mer lekfullhet, vilket Seitz (1959) tror beror på den relativt låga nivån av vaksamhet (eng: vigilance) som dessa katter uppvisade. Katterna i Grupp I ansågs ha lägst "confidence" och katterna i Grupp III ansågs ha högst "confidence", vilket enligt författaren tyder på att "confidence" utvecklas genom andra typer av kontakt med modern än endast di-upplevelsen (eng: feeding experience). Under ett försök där två katter från olika grupper fick konkurrera om en matskål var katterna från Grupp I mest aggressiva men minst benägna att lyckas, medan katterna från Grupp III var minst aggressiva och tillät katter från Grupp II att äta samtidigt som dem då dessa inte var lika aggressiva som Grupp I-katterna (Seitz, 1959). Katterna från Grupp III hade lättast att ta kontroll över matskålen, vilket Seitz (1959) tror beror på att de fått längst tid tillsammans med kullsyskon och där lärt sig konkurrera om och dela på maten.

Det katterna från Grupp I fick bäst resultat på jämfört med de andra grupperna var hur de reagerade på allvarlig stress, vilket enligt Seitz (1959) tyder på att de hade mest erfarenhet av intensiv stress och på så sätt var bättre förberedda på att hantera detta. I samma situation var katterna i Grupp III sämst på att hantera stressen och utvecklade katatoniska tillstånd, vilket tros bero på att dessa katter inte var vana vid en så hög stressnivå.

DISKUSSION

Jag har i min litteraturoversikt använt mig av en artikel som är över 50 år gammal (Seitz, 1959). Anledningen till detta är att det finns väldigt lite försök på området och att min bedömning är att dess resultat är relevanta även idag. Hushållningen av katter har förändrats något sedan dess och jag tror att vi i allmänhet är mer informerade om katters beteende och utveckling. Katten som sådan har dock inte förändrats så mycket och jag anser att resultaten går att överföra till dagens katter. Med tanke på att Seitz försök är från 1959 hade ett nytt försök varit på sin plats. Jag föreslår att man jämför beteendet hos kattungar som tagits från modern vid 8 veckor, 12 veckor, och till exempel vid 16 veckor, eftersom både 8 och 12 veckor anses som en bra ålder att avvänja kattungar vid i olika delar av Europa. Jag föreslår en grupp som får spendera 16 veckor med modern för att undersöka om 12 veckor verkligen är en optimal ålder att avvänja kattungar vid.

När jag sökte artiklar till min sammanställning fick jag olika svar angående det vanligaste beteendeproblemet hos katter från Amat et al. (2009) och Neilson (2004). Amat et al (2009) kommer fram till att det vanligaste beteendeproblemet hos katter är aggression medan Neilson (2004) kommer fram till att det är olämplig elimination som är det vanligaste problemet. Då data från båda studier kommer från beteendekliniker är det underligt att de fått olika resultat. Den största skillnaden mellan studierna är att den ena är gjord i Barcelona (Amat et al., 2009) och den andra är gjord i Portland, Oregon (Neilson, 2004). De skulle kunna bero på en

variation i katters beteende i de olika världsdelarna, men i dagens samhälle känns detta inte troligt. Det kan istället bero på att studierna är gjorda med 5 års mellanrum, eller en årsvariation. Jag tror dock att den största orsaken kan vara att katterna i Barcelona möjligtvis vistas mer utomhus än katterna i Portland, Oregon. Om detta är fallet är det svårare för kattägarna i Barcelona att upptäcka ett eventuellt eliminationsproblem, vilket gör att det sjunker ner från förstaplatsen.

Hur uppkommer vissa specifika störningar?

De flesta beteendeproblemen hos katter uppkommer på grund av stress och oro (Levine, 2008), vilket enligt Seitz (1959) blir värre ju tidigare avvänjningen sker. Jag anser att de olika beteendeproblemen har sina grunder i naturliga beteenden som kattungen inte kan utföra på grund av den tidiga avvänjningen. Behovet att utföra dessa beteenden finns dock kvar och detta ”spiller över” i andra beteenden som antingen inte är naturliga eller där ägarna anser att det är problembeteenden. Vissa av de här beteendeproblemen, som urinmarkering, är naturliga beteenden som utförs på ett sätt som inte är naturligt.

Som jag skrivit i litteraturoversikten beror ”wool-sucking” enligt Houpt och Wolski (1982) på ett oförfyllt behov av att dia. Detta betyder enligt mig att risken för att kattungen ska utveckla ”wool-sucking” korrelerar till hur gammal kattungen är vid avvänjningen, där kattungar som tagits senare har fått tillgodose sitt di-beteende och på så sätt löper mindre risk att utveckla problembeteendet. Olämplig elimination kan bero på många saker, däribland sjukdom eller oro (Neilson, 2004). Jag tror också det kan bero på att katten inte hunnit lära sig att ”gå på lådan” av modern om den får en för tidig avvänjning. Då tidigt avvanda katter också är oroligare än sent avvanda katter (Seitz, 1959) är min uppfattning att det dock kan vara svårt att urskilja grundorsaken. Urinmarkering, som är ett naturligt beteende, kan enligt Levine (2008) öka i mängd hos en orolig katt, vilket från djurägarens perspektiv måste ses som ett problembeteende enligt mig.

Andra problem vid tidig avvänjning?

Kronisk stress kan på en mer fysiologisk nivå ge immunosuppressiva effekter, vilket gör katten mer känslig för sjukdomar. I försöket gjort av Seitz (1959) sågs luftvägsproblem liknande astma hos några av kattungarna som avvänjdes vid 2 veckors ålder. Detta tror jag beror på stressen av att vara utan modern vid en så tidig ålder. Seitz (1959) postulerar i sin diskussion att luftvägsproblemen beror på att de tidigast avvänjda kattungarna ”skrek” mycket längre och med högre frekvens än resterande kattungar, vilket i min mening skulle kunna vara en bidragande faktor. Jag tror dock inte att ”skrikandet” kan vara den grundläggande orsaken till luftvägsproblemen. Enligt Murray et al (2004) sprids felint immunosuppressivt virus (FIV) främst genombett. Hellard et al (2011) postulerar att ett för katten stressfullt liv kan öka dess mottaglighet för felint herpesvirus (FHV) och felint calicivirus (FCV). Då katter som avvänjs för tidigt är mer aggressiva mot sina artfränder bör de vara en riskgrupp för att få och sprida FIV. Tidigt avvänjda katter uppvisar även mer stress genom hela livet och får på så sätt ett sänkt immunförsvar, vilket ökar risken för FHV och FCV.

Jag anser att för tidigt avvänjda katter får en sämre livskvalitet på grund av den förhöjda stressnivån de upplever under hela livet, men även på grund av den sociala inkompetens som

fås av att de inte får tillräckligt med tid med föräldrar och kullsyskon för att lära sig hur man beter sig mot andra katter, vilket kunde ses i Seitz (1959) försök då katterna skulle interagera med varandra. På grund av stressen är de också mer vaksamma och misstänksamma mot människor och andra djur, vilket nog är en fördel hos vilda katter, men som enligt mig måste ses som en nackdel hos ett sällskapsdjur.

Vad kan man göra?

För att undvika möjligheten att ens katt kommer utveckla beteendeproblem ska man enligt mig vänta med att avvänja kattungen från modern tills man ser att kattungen är självständig och kan vara avskild från modern utan att bli orolig, dock tidigast vid 12 veckor. Enligt Kuhn och Schanberg (1998) ger korta perioder av avskildhet från modern innan avvänjning en unge som är mer stresstålig senare i livet. Detta inträffar också hos andra djurslag, vilket kan ses i Apter och Householder (1996), där en gradvis avvänjning från stoet ger ett mindre stressat föl, och i Hayley et al. (2005), där kalvar som avvänjs i två steg i stället för ett är mindre oroligt. Jag tycker att detta är en idé som bör implementeras i kattuppfödningen då det är förhållandevis enkelt att genomföra och slutprodukten är en lugnare och mer välbalanserad katt.

Om katten redan har beteendeproblem tror jag den bästa metoden är att behandla symptomen, då man inte kan behandla orsaken hos en katt som blivit avvänt för tidigt. Om katten suger på tyger eller liknande (wool-sucking) kan man ta bort alla material som katten suger på alternativt täcka dem med en substans som smakar bittert (Moon-Fanelli, 2005). Jag tycker dock att eftersom det inte utgör något större problem för katten kan det vara bra att få fortsätta suga på material, och på så sätt få utlopp för di-behovet. Om katten däremot går vidare till att äta materialet kan de få tarmproblem, vilket gör det viktigt att ha katten under uppsikt. Från ägarens synpunkt kan "wool-sucking" beteendet vara problematiskt med förstörda kläder och andra föremål. De bör därför inte låta saker de är rädda om ligga framme där katten kan få tag i det. Enligt författaren måste man också ge alternativa aktiveringsmöjligheter till katten. Några exempel på sätt att aktivera katten är enligt mig att erbjuda klättramar och leksaker som leksaksmöss vilket simulerar bytesdjur. Man bör också ta tid på sig att introducera nya saker i ett hem med en orolig och lättstressad katt. Enligt Moon-Fanelli (2005) är kattgräs och nya sätt att ge mat till katten ett bra sätt att aktivera denna mentalt. I min mening är det även viktigt att katten får vara utomhus då detta är stimulerande för katten, både genom fysisk aktivitet och genom mental aktivering. Om man inte vill släppa ut katten ensam på grund av stora vägar och liknande i närheten kan man med lite tålamod enligt min erfarenhet lära katten att gå i koppel.

Slutsatsen jag kommit fram till är att kattungar inte ska avvänjas före 12 veckors ålder, men att det behövs mer forskning kring ämnet. Det är bevisat att kattens beteende påverkas negativt av en för tidig avvänjning vilket kan ge stora problem för både katter och ägare. Då dessa problem lätt avvärs genom att ta kattungarna från modern senare i livet ser jag ingen grund till att ta kattungarna tidigare. En katt som avvänjs vid rätt ålder kommer ha ett lugnare och friskare liv.

REFERENSLISTA

- Amat, M., de la Torre, J.L., Fatló, J., Mariotti, V.M., Van Wijk, S., Manteca, X. (2009). Potential risk factors associated with feline behaviour problems. *Applied Animal Behaviour Science*, vol. 121, ss. 134-139.
- Apter, R.C., Householder, D.D. (1996). Weaning and weaning management of foals: a review and some recommendations, *Journal of Equine Veterinary Science*, vol. 16, ss. 428-435
- August, J.R. (1995). Dog and cat bites. *Journal of American Veterinary Medicine Association*, vol. 193, ss. 1394-1398. Refererat genom Amat et al. (2009)
- Bradshaw, J.W.S., Neville, P.F., Sawyer, D. (1997). Factors affecting pica in the domestic cat. *Applied Animal Behaviour Science*, vol. 52, ss. 373-379
- Champagne, F.A., Francis, D.D., Mar, A., Meaney, M.J. (2003). Variations in maternal care in the rat as a mediating influence for the effects of environment on development. *Physiology and Behavior*, vol. 79, ss. 359-371
- Fraser, D. (1978). Observations on the behavioural development of suckling and early-weaned piglets during the first six weeks after birth. *Animal Behaviour*, vol. 26, ss. 22-30
- Haley, D.B., Bailey, D.W., Stookey, J.M. (2005). The effects of weaning beef calves in two stages on their behavior and growth rate. *Journal of Animal Science*, vol. 83, ss. 2205-2214
- Hellard, E., Fouchet, D., Santin-Janin, H., Tarin, B., Badol, V., Coupier, C., Leblanc, G., Poulet, H., Pontier, D. (2011). When cats' ways of life interact with their viruses: A study in 15 natural populations of owned and unowned cats (*Felis silvestris catus*). *Preventive Veterinary Medicine*, vol. 101, ss. 250-264
- Houpt, K.A., Wolski, T.R. (1982). Domestic Animal Behavior for Veterinarians and Animal Scientists. *The Iowa State University Press*, Ames, IO. Refererat genom Bradshaw et al. (1997)
- Jeppesen, L.L., Heller, K.E., Dalsgaard, T. (2000). Effects of early weaning and housing conditions on the development of stereotypies in farmed mink. *Applied Animal Behaviour Science*, vol. 68, ss. 85-92
- Kikusui, T., Isaka, Y., Mori, Y. (2005). Early weaning deprives mouse pups of maternal care and decreases their maternal behavior in adulthood. *Behavioural Brain Research*, vol. 162, ss. 200-206
- Kreger, M.D., Estevez, I., Hatfield, J.S., Gee, G.F. (2004). Effects of rearing treatment on the behavior of captive whooping cranes (*Grus Americana*). *Applied Animal Behaviour Science*, vol. 89, ss. 243-261
- Kuhn, C.M., Schanberg, S.M. (1998). Responses to maternal separation: mechanisms and mediators. *International Journal of Developmental Neuroscience*, vol. 16, ss. 261-270
- Latham, N.R., Mason, G.J. (2008). Maternal deprivation and the development of stereotypic behaviour. *Applied Animal Behaviour Science*, vol. 110, ss. 84-108
- Mackie, M., 2001. Wool sucking in cats.
Tillgänglig: <http://www.usask.ca/wcvm/herdmed/applied-ethology/behaviourproblems/woolcat.html> [2014-02-10]
- Mason, G.J. (1991). Stereotypies and suffering. *Behavioural Processes*, vol. 25, ss. 103-115

- Moon-Fanelli, A., (2005). Feline compulsive behavior.
Tillgänglig: http://www.tufts.edu/vet/vet_common/pdf/petinfo/dvm/case_march2005.pdf [2014-02-04]
- Murray, J.K., Roberts, M.A., Skillings, E., Morrow, L.D., Gruffydd-Jones, T.J. (2009). Risk factors for feline immunodeficiency virus antibody test status in Cats Protection centers (2004). *Journal of Feline Medicine and Surgery*, vol. 11, ss. 467-473
- Neilson, J. (2004). Thinking outside the box: feline elimination. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, vol. 6, ss. 5-11
- O'Farrel, V., Neville, P. (1994). Manual of Feline Behaviour. *British Small Animal Veterinary Association (BSAVA)*, London. Refererat genom Bradshaw et al. (1997)
- Overall, K.L. (1994). Management related problems in feline behavior. *Feline Practice*, vol. 22, ss. 5-5. Refererat genom Amat et al (2009)
- Seitz, P. (1959). Infantile Experience and Adult Behavior in Animal Subjects. *Psychosomatic Medicine - Journal of Biobehavioral Medicine*, vol. 21 ss. 5, 353-378
- Shore, E.R. (2005). Returning a recently adopted companion animal: adopters' reasons for and reactions to the failed adoption experience. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, vol. 8, ss. 187-198
- SJVFS 2008:5, Saknr L 102, *Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hund och katt, kap 3: Särskilda bestämmelser för hållande av katt*, ss. 13, §9
- Waters, A.J., Nicol, C.J., French, N.P. (2002). Factors influencing the development of stereotypic and redirected behaviours in young horses: findings of a four year prospective epidemiological study. *Equine Veterinary Journal*, vol. 34, ss. 572-579
- Weary, D.M., Appleby, M.C., Fraser, D. (1999). Responses of piglets to early separation from the sow. *Applied Animal Behaviour Science*, vol. 63, ss. 289-300
- Würbel, H., Stauffacher, M. (1997). Age and weight at weaning affect corticosterone level and development of stereotypies in ICR-mice. *Animal Behaviour*, vol. 53, ss. 891-900